

Skötselplan för naturreservatet Vesslunda i Falkenbergs kommun

Syfte med säkerställande och skötsel

Det främsta syftet med Vesslundareservatet är att bevara, återskapa och utveckla naturvärden i öppna och dynamiska sandmiljöer. Dessa miljöer inkluderar såväl stranden och åmynningen, som dyner och heden innanför dynranden.

Värdekärnor i strand- och lövsumpskogen öster om de öppna delarna ska bevaras och utvecklas så att exempelvis äldre lövträd och tallar samt död ved finns i en sådan omfattning så att rödlistade arter knutna till sådana miljöer har en gynnsam bevarandestatus.

Friluftslivet ska gynnas i området och besökare ska erbjudas en bra information om områdets natur- och kulturhistoria.

Syftet ska nås genom att:

- öppna marker sköts med markstörning, röjning och andra åtgärder som småskalig naturvårdsbränning så att igenväxningen motverkas och att rödlistade arter gynnas.
- öppna solvarma gläntor och stråk restaureras på lämpliga platser i igenväxta delar av reservatet.
- skyddsåtgärder för att binda sanden förekommer inte med undantag av åtgärder som behövs för att skydda parkeringsplatser, tillfartsvägar och marker utanför reservatet.
- bergtall, vresros, gran och andra införda vedväxter till reservatet tas bort.
- förekomsten av åldriga lövträd och tallar samt förekomsten av död ved i skogklädda delarna ökar.
- friluftsanläggningar som strövstigar, parkeringsplatser och informationsmaterial hålls i ordning och utvecklas.
- nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper beaktas i den löpande skötseln av reservatet.

2 Beskrivning

2.1 Markslag och naturtyper

Naturtyper (KNAS)*

Hav	1,0 ha
Lövblandad barrskog	1,9 ha
Lövsumpskog	1,9 ha
Sötvatten	0,1 ha
Tallskog	14,5 ha
Triviallövskog	0,8 ha
Öppen mark (strand + dyner)	13,9 ha
Övrigt	

* Naturvårdsverket 2004. Kontinuerlig naturtypskartering av skyddade områden

Naturtyper (Natura 2000)*

Embryonala sanddyner, 2110
Vandrande sanddyner med sandrör (vita dyner), 2120
Permanent sanddyner med örtvegetation (grå dyner), 2130
Sanddyner med kryp- och sandvide, 2170
Urkalkade sanddyner med kråkbär, 2140 i mosaik med Dynvåtmarker, 2190
Trädklädda sanddyner, 2180

*Enligt EU:s habitatdirektiv

2.2. Historisk och nuvarande markanvändning

Vesslundareservatet är den västra delen på det flygsandsfält om 328 tunnland av ”svårare beskaffenhet ” som låg på utmarkerna till byarna i Vesslunda och Dala enligt förteckningen ”Flygsandsfält i Hallands län år 1819”. Dessa sandiga utmarker har

under historisk tid använts för såväl bete, säkerligen med återkommande bränningar för att förbättra betet, som tångtäkt och vedtäkt. Runt Suseåns mynning och längs kustlinjen har säkert uppläggning av fiskeredskap och båtar tillhört landskapsbilden. Mynningen har på typiskt sandkust maner flera gånger ändrat sitt läge under seklerna.

Under vissa perioder utnyttjades landskapet alltför hårt och den rörliga sanden blev ett problem för traktens bönder. Redan från 1500-talet finns skriftliga belägg för att gårdar och marker ödelagts av flygsanden i Halland. Byarna måste sätta upp och underhålla sandgården och låta bli att släppa betesdjur på sandfälten. På de historiska kartorna finns stora områden med flygsand men även sandmarker och ljunmarker med visst bete markerade. Särskilda ”plantörer” anställs som sår dyngräs som sandrör och strandråg och planterar tall och bergtall. Från 1800-talet och framåt så blir åtgärderna för att binda sanden alltmer framgångsrika. Vid denna tid har en del skog etablerats på fältet och troligen är bara mindre delar använda som betesmark. Samtidigt minskar i antal alla de transporter till och från stranden för att hämta tång och andra strandfynd som präglat den gemensamma utmarken. Skogen har sedan dess vuxit till ytterligare och delar av skogsmarken har även dikats för att öka produktionen.

Från mitten av 1900-talet blir stranden alltmer till landskapets framsida. Badande och soldyrkare tar dynerna i besittning, innanför strandskogarna ökar exploateringen i form av fritidsbebyggelse. För att bevara området med sin typiska sanddynskust köpte Naturvårdsverket in markerna 1969 och området avsattes som naturreservat samt en del fick ett skydd för landskapsbilden enligt den då gälland Naturvårdslagen.

Sedan reservatsbildningen har en del röjningar och gallringar skett för att hålla heden öppen och skogen strövvänlig. En naturstig har anlagts genom skogsmarken såväl som den öppna delen. På de öppna sandmarkerna har återkommande röjningar av sly skett. Fram till sent 1980-tal genomfördes en del åtgärder för att hålla sanden bunden. Idag är kunskapsläget kring skötsel av sandmarker helt annorlunda. Detta tillsammans med den ökande hastighet varmed dynamrådet och sandheden växer igen gör att det behövs många, kraftfulla samverkande åtgärder som syftar till att bevara och restaurera öppna sandmarker.

2.3. Beskrivning av bevarandevärden

Biologiska värden

Vesslundareservatet ligger med sina mjuka sandbukter och två utskjutande klippuddar omedelbart söder om Suseåns mynning en knapp mil söder om Falkenberg. I ån finns ett värdefullt fiskbestånd av vandringsfisk som lax, havsöring och även arter med särskilda åtgärdsprogram som havs- och flodnejonöga.. Sandstranden är som bredast närmast åmynningen och här når även sanddynerna en imponerande mäktighet. I viken mellan Boabjär och Garbjär är sandmarkerna flackare med en återkommande mosaik av torra till fuktiga partier med fynd av sandjordtunga och hedfingersvamp i de låglänta dynsvackorna . Öster om den flacka heden sträcker sig flera speciella tvärgående dynryggar in i den från början planterade strandskogen. I de ännu öppna sandmarkerna finns de största biologiska värdena, tidigare inventeringar visar på en betydligt större öppenhet. Vesslunda, är tillsammans med Grimsholmen i norr och sandmarkerna i Långasand i söder, troligen den nordligaste utposten för fältpiplärka i landet. En annan sandälskare är flygsandvägstekeln som är funnen här. Flera andra sand- och störningsgynnade insekter är påträffade i området. Samtliga dessa arter gynnas då öppenheten ökar och en mosaik av bar sand breder ut sig. På heden bakom dynerna

finns en värdefull flora med arter som brunag och strandlumner. Här finns även en intressant funga med hedfingersvamp och strandjordtunga samt flera spännande insektsfynd av ovanliga jordlöpare och steklar.

Skogarna är från början planterade men en del av träden är nu åldriga och det finns inslag av äldre solbelyst död ved. Inslaget av glesa partier med åldriga träd som tall och ekar behöver stärkas och flera gläntor kan skapas i den mer slutna skogen. I fuktigare delar ökar inslaget av björk och här finns även en del stående värdefull död ved.

Strukturer

Strukturer som är särskilt värdefulla för områdets biologiska mångfald är blottad sand, fuktiga dynsvackor, senvuxna lövträd och tallar, död ved i både solexponerat som skuggigt läge samt pollen/nektarproducerande örter. Vattendrag med vandringsfisk.

Kulturhistoriska värden

Flygsandshistorik. På en höjdrygg den östra delen av reservatet finns en fast fornlämning i form av ett röse.

Geologiska värden

Reservatet är med Suseåns mynning och Grimsholmens NR norr därom är ett mycket speciellt och typiskt exempel på en dynamisk sandkust. Närmast mynningen finns ett stråk av högre dyner men även i områdets inre delar finns flera, mot strandlinjen tvärgående dynryggar. Stranden och dynerna är miljöer i ständig förändring av vågor och vind och det är ett stort geologiskt värde att sådana processer kan fortsätta.

Friluftsliv

Vesslunda har betydelse för badlivet längs kusten och även för annat friluftsliv som promenader längs den mängd stigar som finns i området. Tillfällen till fågelskådning, svampplockning eller bara att njuta i ett genuint kustområde är goda. Från klippuddarna och bergryggarna finns betagande vyer.

Prioriterade bevarandevärden

Sandstrand med öppna dynområden och kushedar med bar sand, torr som fuktig, och med pollen/nektarproducerande växtlighet till de rödlistade arter som lever i denna miljö. Ljusluckig sandtallskog med inslag av död ved i olika stadier och lägen.

2.4. Litteratur och bakgrundsfakta

Abenius, J. Larsson, K. Gaddsteklar och andra insekter i halländska sanddynsreservat. Länsstyrelsens meddelande 2004:19

Ljungberg, H. 2004. Skalbaggar i halländska sanddyner och kushedar. Länsstyrelsen

Malmberg, S. 1976. Vegetationskartering Vesslunda naturreservat. Statens Naturvårdsverk

Naturvårdsprogram i Falkenbergs kommun. 2006. Falkenbergs kommun och Länsstyrelsen i Hallands län.

Artuppgifter från Länsstyrelsens Hotardatabas samt från www.artportalen.se

Riksantikvarieämbetet, Fornsök, databas, www.fmis.raa.se

3 Indelning i skötselområden

Området är indelat i 9 skötselområden, se karta bilaga 6.

4 Skötsel av området

4.1 Generella riktlinjer

Skötsel och restaurering av öppna sandmarker

Vesslundareservatets viktigaste naturvärden finns i de öppna hed- och dynmiljöerna inom skötselområdena 3-4-5-6. Samtidigt krävs det här omfattande restaureringsinsatser för att dessa arter varav flera är rödlistade ska finnas kvar och ha en gynnsam bevarandestatus. Att öka andelen öppna marker i reservatet ökar även tillgängligheten för de besökande i området.

Under den senare delen av 1900-talet inriktades skötseln av sandmarker på att försöka dämpa en förmodad sandflykt. Det senaste decenniet har inneburit ökade kunskaper om sandmarkers biologiska mångfald och en växande insikt om att problemställningen snarare är den motsatta - det behövs en småsaklig, återkommande aktiv skötsel så att dessa marker förblir öppna solvarma mångfaldsmarker. Erfarenheterna av sådan skötsel har vuxit fram inte minst i Halland men är givetvis ännu inte fullständig. Det är viktigt med en kontinuerlig utvärdering och möjligheter att ompröva skötselmetoder då erfarenheterna pekar på detta. Skulle den öppna sanden bli ett problem finns möjligheten att åter lägga ut ris och grenar för att binda sanden, en åtgärd som inte bedöms bli aktuell och som bör användas först om verkliga problem uppstår.

Röjning av vedväxter och markstörning för att skapa öppen sand

En effektiv metod att skapa öppna sandmarker och röja bort oönskade träd och buskar är att rycka upp såväl stam- som rotdel med olika entreprenadmaskiner. De ytliga sandskikten är idag ofta alltför humusrika och försurade. Den markstörning som då fås innebär att mer oförsurad sand kommer upp till ytan. I vissa lägen behövs mer omfattande omgrävningar för att bli av med det mer humusrika ytliga marklagret. De senaste årens skötselinsatser i andra kustnära områden med att skapa sandblottor och andra varianter av blottad sand har gett värdefulla erfarenheter. Röjningsresterna kan exempelvis flisas och tas bort från området.

Då delar som är trädklädda restaureras till öppna hed- och sandmarker skapas högre natur- och friluftskvaliteter. Skötselplanen syftar till att göra en sådan restaurering möjlig samtidigt som Vesslundas inre delar fortsätter att vara skogklädda. Mellan dessa miljöer ska finnas en mjuk övergång där båda miljöerna finns i en mosaikartad struktur.

Vresrosbekämpning

Vresros (*Rosa rugosa*) är en odlad nyponros som förvildades i början av 1900-talet. Idag är vresrosens expansion, inte minst i dynområden, ett problem då den konkurrerar ut annan vegetation och vresrosen ska så långt möjligt hållas borta från reservatet. Längs Parkeringen i norr och mot dynområdet där samt stranden mellan Boabjär och

Garnbjär har vresrosen stora bestånd som sprider sig. En effektiv metod är att gräva upp hela busken med grävmaskin. Buskarna körs sedan genom ett sorterverk och en sandfraktion avskiljs. Växtdelarna körs bort och sanden används för modellera ett topografisk varierat dynlandskap. Vissa bestånd ligger sådant till att det är svårt att använda sorterverk, små bestånd eller svår topografi, då kan omgrävningar vara en bra metod. De öppna fläckar med ljus oförsurad sand som grävts upp från underliggande lager kommer successivt att koloniseras av örter och gräs. Eftersom behovet av bortgrävning av vresros är relativt stort i Vesslunda kommer troligen genomförandet spridas över tiden, en uppföljande grävning efter 1-2 år kan behövas om inte alla rottdelar tagits bort vid det första tillfället.

Småskalig naturvårdsbränning och slätter

Blommande örter som producerar pollen och nektar är en bristvara för många insektsgrupper som fjärilar, vildbin och andra steklar. Småskalig vårbränning eller slätter av delar med frodvuxet gräs eller grov ljung och kråkbär gynnar örtfloran. Skötselmetoden kan användas fläckvis och med olika tidsintervall i de delar av sandmarkerna där örtinslaget behöver öka. Om brandbegränsninglinjer skapas med grävning eller röjning gynnar även sådana åtgärder en etablering av fröplantor och bogrävande insekter.

Skötsel av skogsmiljöer

I de östra delarna behålls skogskänslan men inslaget av öppna gläntor utökas. Tallen är det dominerande trädslaget men inslaget av ek bör gynnas genom brunnsröjningar. I de fuktiga delarna ska lövträden dominera som björk och al. Inget produktionsinriktat skogsbruk ska bedrivas, delar av virket vid mer omfattande avverkningar kan dock säljas. Viktigt är att tillräcklig andel död ved i olika dimensioner lämnas kvar så att en kontinuitet för detta substrat finns, både i soliga och skuggiga lägen. Främmande barrträd som bergtall (*Pinus mugo*) och vitgran (*Abies glauca*) samt ”vanlig” gran ska tas bort. Vissa träd kan ringbarkas för att på så vis skapa stående död ved.

Återintroduktion av hotade arter

Återintroduktion av hotade sandmarksarter som har funnits i området eller trakten bör övervägas när lämpliga livsmiljöer har restaurerats. Strandsandjägare, havsmurarbi, gulfläckig igelkottspinnare och martorn är exempel på sådana arter. Vesslunda har tidigare varit häckningsplats för fältpiplärka och så sent som 2006 häckade arten i Långasandsområdet söder om reservatet. De nu föreslagna skötselåtgärderna inom Vesslunda tillsammans med de omfattande hed- och dynrestaureringar som genomförts i Långasand, ska ses som en helhet i syftet att återskapa gynnsamma häckningsmiljöer för arten.

4.2 Skötselområden

Skötselområde 1, Lövsumpskog med al och björk

Areal 2,5 ha

Beskrivning

Lövsumpskog med al och björk längs Suseån med inslag av liggande och stående död ved. Frodig undervegetation med bland annat svärdsilja och humle som periodvis

översvämmas. På träd längs ån hittas här den rödlistade örlaven som är beroende av fuktiga, luckiga lövsumpskogar.

Mål

Området fortsätter att utvecklas mot ett alltmer naturskogslikt tillstånd med omväxlande tätningar och luckor där örlav har en positiv populationsutveckling. Död stående och liggande ved förekommer rikligt. Stigen längs ån är framkomlig.

Åtgärder

Lövsumpskogen lämnas för fri utveckling, inkommande barrträd röjs bort. Stigen längs Suseån röjs vid behov.

Skötselområde 2 Parkeringsplats och åmynning

Areal 0,4 ha

Beskrivning

Enkel parkeringsplats för ca 20 bilar i kanten mot tallskog. En vändplats finns och mot ån även en mindre uppläggningsplats för båtar. Mot havet har träd, buskar och vresros brett ut sig. Naturstigen ansluter till parkeringsplatsen. Informationstavla samt toalett finns.

Mål

Parkeringen smälter väl in i sin omgivning, ytan underhålls med skrapning. Runt platsen finns öppna gläntor och tydliga stigar ut mot det öppna dynlandskapet. Informationsmaterial kring värdefulla sandmarker finns som även beskriver det stora behovet av restaureringsarbete. Toalett finns.

Åtgärder

Gallring i tallskogen med tydlig anvisning mot naturstigen. Omfattande röjningar och bortgrävning av vresros behövs i den västra delen mot dynområdet. Informationsmaterialet utvecklas. Reglering av båtuppläggningsplats.

Skötselområde 3, Tallblandskog

Areal 48,9 ha

Beskrivning

Tallblandskog med urbergsryggar. I fuktigare delar dominerar björk medan tall med enstaka inslag av ek förekommer i de friska till torra delarna. Granen sprider sig inom området. En del äldre träd finns, död ved förekommer i liten omfattning.

Mål

På torra-friska delar dominerar en strövvänlig ljusluckig tallskog med inslag av ek. Ett mindre antal tallar och ekar kan utvecklas till solitärer. I de mest öppna delarna förekommer fläckvis sandblottor, solbelyst död ved samt **växter som producerar pollen och nektar**, speciellt i anslutning till urbergsknallar. I de fuktiga delarna finns en björkdominerad skogstyp med inslag av vide och pors i buskskiktet.

I zonen mellan skötselområdena 3 och 5 förekommer öppna gläntor och gipar i en blandning med trädbevuxna stråk. **Även mot skötselområde 4 skapas luckiga bryn.**

Åtgärder

Avverkning och röjning för att gynna äldre träd och skapa partier med ljusöppna delar. Brunsröjning kring solitärer av tall och ek. All inkommande gran röjs bort.

Markstörning för att skapa blottad sand i ljusluckor vid behov.

Skötselområde 4a och 4b, öppna tvärgående dynrygg

Areal 0,8 + 0,7 ha

Beskrivning

Delområde 4a och 4b är märkliga tvärgående dynrygg som förut varit betydligt mer öppna. Äldre solitära tallar kantar partier med öppen sandhed. Tramp från vilda djur och människor håller idag uppe mosaiken mellan olika vegetationstyper. Längs dynrygg finns flera fynd av rödlistade insekter och just öppenheten tillsammans med den bara sanden i en omgivande skogsmark är särskilt värdefulla.

Mål

Dynryggarna är solexponerade och har en mosaikartad vegetationsstruktur med sandblottor med arter som flygsandstekel och den parasitiska vägstekeln *Evagetes dubies*. Pollen och nektarproducerande örter finns väl spridda och ger goda livsmiljöer för blombesökande arter. I zonen mellan skötselområdena 3 och 4 förekommer öppna gläntor och gipar i en blandning med trädbevuxna stråk.

Åtgärder

Behovet av röjningar och markstörning längs dynryggarna är akut. De öppna miljöerna behöver breddas och förlängas, framför allt är det bergtall och björk som ska röjas bort. Genom ryckning av vedväxter får man en markstörning med **blottad sand och vid behov görs kompletterande markstörning med grävmaskin**. All inkommande gran röjs bort.

Skötselområde 5 öppen mosaikartad sandhed och dynvåtmark

Areal 8,6 ha

Beskrivning

Öppen sandhed med en mosaik mellan torra och fuktiga partier. Vegetationen varierar från klockljung och brunag till ljung och borsttåtel. Över större delen finns en betydande igenväxning med björk men även tall och al sprider sig över så gott som hela heden. Ljungen i området är grov, hög och bildar på många platser ett tjockt förnalager tillsammans med olika mossor. På hedarna finns ett rikt insektsliv med bland annat de rödlistade jordlöparna kullerlöpare och sammetsfrölöpare.

Mål

Området präglas av en öppen hedvegetation med ett stort inslag av blommande örter i en mosaik av dynvåtmarker och blottor med bar sand. Blombesökande och marklevande insekter har här goda livsmiljöer. Arter som brunag, hedfingersvamp och sandjordtunga finns väl spridda på heden. Ljung och klockljung finns i olika

åldersklasser

Åtgärder

Röjning av alla inkommande vedväxter som björk, al och tall. Bete, slåtter eller småskalig naturvårdsbränning i en omfattning som behövs för att nå målen. Markstörning vid ryckning av vedväxter och även i form av brandbegränsningslinjer/stigar, är nödvändig och gynnar många sandmarkslevande insekter.

Skötselområde 6 sandstrand och dyner mellan åmynning och Boabjär

Areal 3,4 ha

Beskrivning

Sandstrand och öppna sanddyner med ett rikt växt- och djurliv. Dynranden är som mäktigast längst mot norr. Inslaget av öppen och rörlig sand är begränsat. Vresros, bergtall och lövsly sprider sig i området och hotar att täcka de rörliga dynerna.

Mål

Dynerna är öppna och är mot väster präglade av naturtypen vandrande sanddyner (2120). På dynernas landsida dominerar permanenta sanddyner med örtvegetation (2130) i en mosaik med sanddyner med kryp- och sandvide (2170). I övergången mot heden märks naturtyper som urkalkade permanenta sandmarker (2140) och dynvåtmarker (2190) allt mer. Pollen och nektarproducerande örter finns väl spridda **och inslaget av blottad sand är stort**. Stranden ska vara väl tillgänglig för friluftsliv och är en viktig växtplast för sandmålla. Området är åter en attraktiv häckningsmiljö för fältpiplärka.

Åtgärder

Röjning/ryckning av vedväxter som tall, bergtall och lövsly. Bortgrävning av vresrosbestånd och modellering av dynryggar. Även naturvårdsbränning eller slåtter/bete kan användas för att nå målen.

Strandstädning. Borttransport av tång sker endast vid mycket stora ansamlingar av tång.

Skötselområde 7 sandstrand mellan Boabjär och garnbjär

Areal 2,1 ha

Beskrivning

Sandstrand mellan de två klippuddarna, ovanför stranden finns ett smalt lågkulligt dynstråk innan sandheden tar vid. I viken mynnar en bäck med en rand av alar längs kanterna. Längs stranden har igenväxning bildat en palissad mot heden, längst i söder sprider sig vresros kraftigt.

Mål

En öppen sandstrand där bäcken har en smal rand med alar. På strandens övre del finns ett lågt småkulligt öppet dynstråk och en successiv övergång till heden med en rik tillgång på pollen- och nektarproducerande örter. Stranden är tillgänglig för friluftsliv.

Åtgärder

Röj björk och tall längs stranden samt gräv bort det stora vresrosbuskage som finns mot Stora Vårdberget i söder. Markstörning som uppstår vid dessa arbeten är positiv då det skapar fläckar av bar sand.

Strandstädning. Borttransport av tång sker endast vid mycket stora ansamlingar av tång.

Skötselområde 8 Boabjär

Areal 2,6 ha

Beskrivning

Udden Boabjär har en vindpinad talldunge med en bård av bergtall mot väster.

Mål

Udden har kvar sin talldunge. Möjlighet att ströva runt udden.

Åtgärder

Vid behov för friluftslivet kan röjningar av vedväxter genomföras, bergtallen avvecklas men dungen hålls kvar. Den östra delen hålls trädfri så att sandheden, skötselområde 5, hänger ihop.

Skötselområde 9 Garnbjär

Areal 2,1 ha

Beskrivning

Udden Garnbjär är en kal kustklippa med gräs- och örtvegetation och med en torkställning för fiskeredskap och en mindre byggnad (bastu). I strandängsvegetationen finns gott om kustarun och trift. En grillplats finns på läsidan. På landsidan av Garnbjär finns täta buskage av vresros.

Mål

Udden är öppen utan träd och buskar med sin karaktär av fiskeredskap. Garnbjärs tillgänglighet för friluftslivet är god.

Åtgärder

Bortgrävning av vresrosen görs snarast. Därefter röjningar vid behov för att hålla området öppet. Bastun och grillplatsen underhålls av respektive nyttjare.

5 Friluftsliv och turism

5.1. Syfte

Området ska vara lätt tillgängligt för rörligt friluftsliv som naturupplevelser, strövande och badliv. Besökarna ska få en god information om områdets natur och kulturhistoria. Informationsmaterial och anläggningar ska utformas så att negativa störningar för växter, djur och svampar undviks. Samordning med kommunala bestämmelser är viktig för tydlighetens skull. Exempelvis är ridning möjlig i reservatet, utom på naturstigen, mellan september och april.

Då skötselplanen innebär omfattande restaureringar är det av stor vikt att dessa restaureringsinsatser informeras kring på ett pedagogiskt och lättbegripligt sätt.

5.2. Anläggningar

Mål

En större och en mindre parkeringsplats ska finnas, se karta. Området närmast parkeringsplatsen ska vara attraktivt och fungera som en entré till reservatet.

Toalett ska finnas vid parkeringsplatsen närmast Suseån.

Den markerade naturstigen utvecklas med informationsmaterial kring värdefulla sandmarker. Dragningen ändras och planeras så att leden kan användas som brandbegränsningslinje. Stigar och leder kan ändras eller nyanläggas vid behov.

Informationstavlor med områdets naturvärden och kulturhistoria samt hur man kan uppföra sig i reservatet ska finnas vid parkeringsplatserna och vid gränsen in i reservatet längs den stora stigen som löper längs den tvärgående dynen.

En cykelled, kan om den blir aktuell att anlägga, tänga reservatets östra delar. Om en cykelbro berör området ska den utformas så att inge väsentliga värden skadas.

Åtgärder

Avverkning och röjningar närmast parkeringsplatserna. Bortgrävning av vresrosor.

Naturstigen dragning förändras så att en slinga skapas. Stigen kan användas som brandbegränsningslinje.

Utplacering av informationsskyltar, 3 platser.

Underhåll av parkeringsplatser, markerad naturstigar och andra anläggningar.

6 Tillsyn, dokumentation och uppföljning

Länsstyrelsen ansvarar för att genomförda skötselåtgärder följs upp. Länsstyrelsen ansvarar

också för regelbunden tillsyn i reservatet.

En gemensam uppföljningsplan tas fram för länets reservat, planen beskriver även metodik, val av organismer m m vars utveckling ska följas upp.

Dessutom ansvarar Länsstyrelsen inom ramen för Åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP) för uppföljning av vissa organismer.

7 Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Skötselområde	Prioritet	Finansiering
Avverkning, ryckning och röjning av vedväxter, markstörning	Vid behov	3	1	Skötselanslag
Bortgrävning av vresros, markstörning	Vid behov	2, 3, 4, 5, 8	1	Skötselanslag
Naturvårdsbränning	Vid behov, årligen	3, 4, 5	1	Skötselanslag
Brunnsröjning runt åldriga träd	Vid behov, ca vart 10:e år	2	1	Skötselanslag
Granröjning	Vid behov	2	1	Skötselanslag
Strandstädning	Vid behov	4, 5	1	Skötselanslag
Avverkning och röjning	Vid behov	2	2	Skötselanslag
Röjning	Vid behov	1, 6	2	Skötselanslag
Bete eller slåtter	Vid behov, årligen	3	2	Skötselanslag